

Sygn. akt VII U 217/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lutego 2023 r.

Sąd Rejonowy Katowice - Zachód w Katowicach VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Magdalena Niemiec

Protokolant: sekretarz sądowy Monika Marchewka

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w trybie artykułu 148¹ k.p.c.

w dniu 24 lutego 2023 roku

sprawy z odwołania B. U. (U.)

od orzeczenia Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) w K. z dnia 27 czerwca 2022 roku znak ON. (...)1. (...)2022

o ustalenie stopnia niepełnosprawności

I. zmienia zaskarżone orzeczenie w ten sposób, iż ustala, że odwołująca B. U. jest osobą niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym z przyczyn o symbolu 04-O do 31 marca 2025 roku, przy czym niepełnosprawność istnieje od 51 roku życia, a ustalony stopień niepełnosprawności datuje się od 27 stycznia 2022 roku, przy uwzględnieniu następujących wskazań:

- 1) odpowiedniego zatrudnienia - zdolna do pracy w warunkach pracy chronionej;
- 2) szkolenia, w tym specjalistycznego - nie wymaga;
- 3) zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej - nie wymaga;
- 4) uczestnictwa w terapii zajęciowej - nie wymaga;
- 5) konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby - wymaga;
- 6) korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki - wymaga;
- 7) konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji - nie wymaga;
- 8) konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji - nie dotyczy;
- 9) spełniania przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w art. 8 ust. 3a pkt 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym - nie dotyczy;

1) prawa do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju - nie wymaga;

II. w pozostałym zakresie postępowania umarza;

III. zasądza od Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) w K. na rzecz odwołującej B. U. kwotę 180,00 złotych (sto osiemdziesiąt złotych i zero groszy) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

sędzia Magdalena Niemiec

Sygn. akt VII U 217/22

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Rejonowego Katowice-Zachód w Katowicach z dnia 24 lutego 2023 r.

Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) w K. (dalej także (...)) orzeczeniem z dnia 27 czerwca 2022 r. znak ON. (...)1. (...)2022 uchylił w całości orzeczenie Miejskiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w K. (dalej także (...)) z dnia 1 kwietnia 2022 r. znak (...)402.1.282.2022 o zaliczeniu B. U. do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności i orzekł do istoty sprawy w ten sposób, że nie zaliczył B. U. do stopnia niepełnosprawności.

B. U., reprezentowana przez pełnomocnika w osobie radcy prawnego, wniosła odwołanie od powyższego orzeczenia, zaskarżając je w całości. Domagała się zmiany zaskarżonego orzeczenia poprzez zaliczenie odwołującej do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, ustalenie, że niepełnosprawność istnieje od dnia 13 stycznia 1967 r., ustalenie przyczyny niepełnosprawności oznaczonej symbolem 04-O oraz spełniania przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w art. 8 ust. 3a pkt 1 z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym. Ewentualnie wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Wojewódzkiemu Zespołowi do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) w K. oraz zasądzenie od Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) w K. na rzecz odwołującej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła: błędne ustalenie stanu faktycznego poprzez ustalenie, że odwołująca się jest osobą całkowicie sprawną, samodzielną i zdolną do wykonywania pracy na otwartym rynku; naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na wynik sprawy, a to art. 139 k.p.a. poprzez niezaliczenie do stopnia niepełnosprawności w miejsce ustalonego umiarkowanego stopnia niepełnosprawności i tym samym wydanie rozstrzygnięcia na niekorzyść strony odwołującej się; naruszenie prawa materialnego, a to art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (k. 4-6).

Uzasadniając odwołującą przywołała art. 139 k.p.a. i stwierdziła, że orzeczenie organu odwoławczego stanowi rażąca naruszenie w/w przepisu, tym bardziej że od czasu wydania decyzji przez organ pierwszej instancji stan zdrowia odwołującej nie uległ poprawie, a organ odwoławczy dysponował takim samym materiałem dowodowym jak zgromadzony w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. Odwołująca podała, że jest osobą niedowidzącą na prawe oko, przeszła powtórnie zaćmę i cierpi na wytrzeszcz. Od początku 2022 r. nastąpiło znaczne pogorszenie widzenia w oku lewym, pole widzenia jest zawężone do 5 stopni. Stan zdrowia odwołującej nie rokuje poprawy, a jej niepełnosprawność ma charakter stały. Argumentowała, że stan zdrowia ogranicza wykonywanie jej ról społecznych, natomiast uzyskanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności umożliwiłoby jej pracę w warunkach pracy chronionej, w skróconym czasie pracy oraz otrzymanie od pracodawcy nowego komputera dostosowanego do jej potrzeb. Zwróciła również uwagę, że z uwagi na wskazaną w orzeczeniu organu pierwszej instancji przyczynę niepełnosprawności 04-O istniały podstawy do orzeczenia, że spełnia ona przesłanki z art. 8 ust. 3a pkt 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym.

Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) w K. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie (k. 12-13). Organ wskazał, że stan zdrowia odwołującej nie narusza sprawności organizmu w sposób kwalifikujący ją do jakiegokolwiek stopnia niepełnosprawności. B. U. jest osobą całkowicie sprawną i samodzielną, niewymagającą pomocy innych osób w pełnieniu ról społecznych. Samo stwierdzenie choroby, wady, czy dysfunkcji organizmu nie jest jeszcze niepełnosprawnością. Niepełnosprawność ma miejsce gdy występuje trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych stosowanie do wieku, płci, wykształcenia, zawodu, kwalifikacji z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodująca niezdolności do pracy. Organ ocenił, że zasada wyrażona w art. 139 k.p.a. nie ma charakteru bezwzględnie obowiązującego, a w wyniku wydania decyzji o zaliczeniu B. U. do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności nastąpiło rażące naruszenie prawa, tj. art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

W piśmie procesowym z dnia 22 grudnia 2022 r. odwołująca wskazała, że nie wносиła do organu administracji publicznej o stwierdzenie nieważności decyzji z dnia 27 czerwca 2022 r. znak ON. (...)1. (...)2022 (k. 19).

W piśmie procesowym z dnia 10 stycznia 2023 r. Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) w K. podtrzymał wyrażoną w odpowiedzi na odwołanie argumentację w zakresie zastosowania art. 139 k.p.a. Podkreślił, że z uwagi na brak podstaw do kwalifikacji odwołującej do jakiegokolwiek stopnia niepełnosprawności decyzja z 1 kwietnia 2022 r. nie mogła się ostać w obrocie prawnym, ponieważ łamałoby to zasadę praworządności (k. 27).

W piśmie procesowym z dnia 6 lutego 2023 r. odwołująca zwróciła uwagę, że organ nie wyjaśnił w jaki sposób zaliczenie do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności osoby niewidzącej na jedno oko i niedowidzącej na drugie miałoby naruszać prawo lub interes społeczny, ani w jaki sposób ucierpiałaby na tym praworządność (k. 36).

W piśmie procesowym z dnia 3 lutego 2023 r. Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) w K. podniósł, że zespół orzekający oraz Sąd nie są związani treścią orzeczenia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, które stanowi jedynie materiał dowodowy i nie może przesądzać o rozstrzygnięciu postępowania (k. 38).

Na posiedzeniu przygotowawczym w dniu 13 lutego 2023 r. pełnomocnik odwołującej oświadczył, że cofa żądanie zmiany w zakresie ustalenia daty niepełnosprawności i przyznania karty parkingowej. Jednocześnie odwołująca wyraziła zgodę na wydanie wyroku na posiedzeniu niejawnym w trybie art. 148¹ k.p.c.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

B. U. urodziła się w dniu (...). Posiada wykształcenie wyższe, wykonuje zawód architekta wnętrz.

(dowód: akta (...) i (...))

Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w K. orzeczeniem z dnia 1 kwietnia 2022 r. znak (...)402.1.282.2022 zaliczył B. U. do osób niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym ze wskazaniem symbolu przyczyny niepełnosprawności 04-0. Orzeczenie zostało wydane do dnia 31 marca 2025 r. Niepełnosprawność istnieje od 51 roku życia, a ustalony stopień niepełnosprawności datuje się od 27 stycznia 2022 r. W zakresie szczegółowych wskazań organ ustalił, że odwołująca: jest zdolna do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej, wymaga zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne ułatwiające funkcjonowanie danej osoby, wymaga korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki oraz nie spełnia przesłanek określonych w art. 8 ust. 3a pkt 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym. Nadto odwołująca nie wymaga szkolenia, w tym specjalistycznego, nie wymaga zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej, nie wymaga uczestnictwa w terapii zajęciowej, nie wymaga konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze

znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, nie wymaga prawa do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju.

W uzasadnieniu wskazano, że podstawie analizy dostarczonej dokumentacji medycznej potwierdzającej stan zdrowia i naruszenia sprawności organizmu, a w szczególności zaświadczenia o stanie zdrowia z dnia 26 stycznia 2022 r., karty informacyjnej leczenia szpitalnego, dokumentacji medycznej z przebiegu leczenia ambulatoryjnego oraz dodatkowych wyników badań diagnostycznych, a także sporządzonej w dniu posiedzenia składu orzekającego oceny stanu zdrowia oraz oceny zawodowej zaliczono B. U. do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności z tytułu schorzenia oznaczonego symbolem przyczyny niepełnosprawności 04-O. Stan zdrowia oraz możliwość poprawy funkcjonowania w celu pełnienia ról społecznych rokuje poprawę, dlatego orzeczenie zostało wydane na czas określony do dnia 31 marca 2025 r.

(dowód: orzeczenie Miejskiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w K. z dnia 1 kwietnia 2022 r. znak (...).402.1.282.2022 – akta (...) i (...))

B. U. wniosła odwołanie od decyzji z dnia 1 kwietnia 2022 r. znak (...).402.1.282.2022, kwestionując ją w zakresie ustalenia, że niepełnosprawność istnieje od 51 roku życia oraz że nie spełnia ona przesłanek z art. 8 ust. 3a pkt 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym.

(dowód: odwołanie z dnia 1 kwietnia 2022 r. – akta (...) i (...))

W zaświadczeniu wystawionym w dniu 18 maja 2022 r. lekarz okulista stwierdził, że u B. U. występuje od urodzenia wysoka krótkowzroczność oka prawego. Obecnie po zabiegu wszczępienia soczewki praktyczna ślepota, pseudofakia oka prawego, stan po wysokiej myopii oka prawego. Niewielka nadwzroczność oka lewego. Pole oka lewego zawężone o 5 stopni. Rokowania na przyszłość zostały określone jako niepewne / złe.

(dowód: zaświadczenie o stanie zdrowia z dnia 18 maja 2022 r. – k. 7-9)

Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) w K. orzeczeniem z dnia 27 czerwca 2022 r. znak ON. (...).1. (...)2022 uchylił orzeczenie Miejskiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w K. z dnia 1 kwietnia 2022 r. znak (...).402.1.282.2022 i orzekł, że nie zalicza B. U. do stopnia niepełnosprawności. Jednocześnie orzekł, że nie dotyczą jej wskazania w zakresie: odpowiedniego zatrudnienia uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby; szkolenia, w tym specjalistycznego; zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej; uczestnictwa w terapii zajęciowej; konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby; korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki; konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji; konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji; spełniania przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w art. 8 ust. 3a pkt 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym; prawa do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju.

Organ uzasadniał, że stan zdrowia odwołującej się nie narusza sprawności jej organizmu w sposób kwalifikujący ją do jakiegokolwiek stopnia niepełnosprawności. Obecnie jest ona osobą całkowicie sprawną i samodzielną, nie wymagającą pomocy innych osób w pełnieniu ról społecznych. Odwołująca jest zdolna do wykonywania pracy na otwartym rynku pracy, a naruszona sprawność organizmu nie powoduje w sposób istotny obniżenia zdolności pracy, co oznacza, że nie ma ograniczeń w wykonywaniu pracy zarobkowej znacznie obniżających wydajność pracy na danym stanowisku w porównaniu do wydajności, jaką wykazują osoby o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością fizyczną i psychiczną.

(dowód: decyzja Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) w K. z dnia 27 czerwca 2022 r. znak ON. (...).1. (...).2022 – akta (...) i (...))

Wydając orzeczenie Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) w K. opierał się na takim samym materiale dowodowym jak Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

(dowód: akta (...) i (...))

Orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z dnia 23 sierpnia 2022 r. ustalono, że B. U. jest całkowicie niezdolna do pracy do dnia 31 sierpnia 2024 r. W zakresie daty powstania całkowitej niezdolności do pracy wskazano styczeń 2022 r. W uzasadnieniu wskazano, że orzeczenie zostało wydane po dokonaniu analizy dokumentacji medycznej, w tym dokumentacji z przebiegu leczenia, opinii konsultanta ZUS z dnia 11 sierpnia 2022 r., zaświadczeń o stanie zdrowia wystawionych przez lekarzy 18 maja 2022 r. Stwierdzono, że od urodzenia występuje u odwołującej wysoka krótkowzroczność oka prawego. Jest po zabiegu wszczepieniu soczewki praktyczna ślepotą, pseudofakia oka prawego, stan po wysokiej myopii oka prawego, oko lewe ma w korekcji dobrą ostrość wzroku, natomiast pole widzenia jest zawężone. W opinii konsultanta ZUS z dnia 11 sierpnia 2022 r. jest odwołująca jest całkowicie niezdolna do pracy z tytułu narządu wzroku na dzień 1 czerwca 2022 r. Stopień naruszenia sprawności organizmu uniemożliwiający wykonywanie jakiegokolwiek pracy oraz brak możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności organizmu w drodze leczenia i rehabilitacji, skutkuje orzeczeniem całkowitej niezdolności do pracy do końca sierpnia 2024 r. (istniała w styczniu 2022 r., tj. po 1 marca 2020 r. i istniała na 1 czerwca 2022 r.).

(dowód: orzeczenie lekarskie orzecznika ZUS z dnia 23 sierpnia 2022 r. – k. 32-33)

Stan faktyczny został ustalony na podstawie dowodów z dokumentów, w tym dokumentów zgromadzonych w aktach (...) i (...). Brak było w niniejszej sprawie okoliczności, które nakazywałyby odmówić im wiarygodności lub mocy dowodowej. Prawdziwość i autentyczność tych dokumentów nie była kwestionowana przez strony, nie budziła też wątpliwości.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie w całości.

Podstawa materialnoprawna i proceduralna orzekania przez wojewódzkie oraz miejskie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności znajduje się w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Zgodnie z art. 66 ust. 1 przywołanej ustawy w sprawach nieunormowanych przepisami ustawy stosuje się Kodeks postępowania administracyjnego, Kodeks cywilny oraz Kodeks pracy. Analiza wskazanych regulacji, jak również innych ustaw w zakresie stwierdzenia nieważności decyzji, prowadzi do wniosku, że stwierdzenie nieważności decyzji administracyjnej, w tym w razie zaistnienia wady w postaci rażącego naruszenia prawa, może nastąpić przez właściwy organ administracji publicznej w toku postępowania administracyjnego albo przez sąd administracyjny w toku orzekania w sprawie skargi na decyzje administracyjne. W konsekwencji sąd powszechny, rozpoznając sprawę w przedmiocie odwołania od orzeczenia wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności, w ramach swojej kognicji nie jest uprawniony do orzekania o nieważności zaskarżonej decyzji administracyjnej.

Stosownie do art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd oddala odwołanie, jeżeli nie ma podstaw do jego uwzględnienia, natomiast na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w przypadku uwzględnienia odwołania sąd zmienia w całości lub w części zaskarżone orzeczenie wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności i orzeka co do istoty sprawy. Odnosząc się do wniosków sformułowanych przez stronę odwołującą należy wskazać, że w sprawie o ustalenie niepełnosprawności Sąd co do zasady nie może orzec kasatoryjnie poprzez uchylenie orzeczenia Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) w K. i przekazanie sprawy do rozpatrzenia organowi. Taka możliwość zachodzi wyjątkowo przy spełnieniu przesłanek z art. 477¹⁴ § 6 k.p.c. - w razie zaistnienia

nowych okoliczności dotyczących niepełnosprawności, które powstały po dniu wniesienia odwołania – co jednak nie ma miejsca w niniejszej sprawie.

Zgodnie z art. 2 pkt 10 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Przepis art. 4 ust. 1-3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych określa trzy stopnie niepełnosprawności lekki, umiarkowany i znaczny oraz przesłanki jakie musi spełniać osoba, aby móc zostać zaliczona do danego stopnia niepełnosprawności. Zgodnie z przywołanym przepisem:

- do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji (art. 4 ust. 1);

- do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych (art. 4 ust. 2);

- do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne (art. 4 ust. 3).

Wskazać również należy, że szczegółowe zasady wydawania orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności zostały określone w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności z dnia 15 lipca 2003 r. (tekst jednolity z dnia 3 października 2018 r., Dz.U. z 2018 r. poz. 2027). W myśl § 3 ust. 2 przy orzekaniu o stopniu niepełnosprawności osoby, która ukończyła 16 rok życia, zwanej dalej "osobą zainteresowaną", bierze się pod uwagę: 1) zaświadczenie lekarskie zawierające opis stanu zdrowia, rozpoznanie choroby zasadniczej i chorób współistniejących potwierdzone aktualnymi wynikami badań diagnostycznych, wydane przez lekarza, pod którego opieką lekarską znajduje się osoba zainteresowana, oraz inne posiadane dokumenty mogące mieć wpływ na ustalenie stopnia niepełnosprawności; 2) ocenę stanu zdrowia wystawioną przez lekarza - przewodniczącego składu orzekającego, zawierającą opis przebiegu choroby zasadniczej oraz wyniki dotychczasowego leczenia i rehabilitacji, opis badania przedmiotowego, rozpoznanie choroby zasadniczej i chorób współistniejących oraz rokowania odnośnie do przebiegu choroby; 3) wiek, płeć, wykształcenie, zawód i posiadane kwalifikacje; 4) możliwość całkowitego lub częściowego przywrócenia zdolności do wykonywania dotychczasowego lub innego zatrudnienia - poprzez leczenie, rehabilitację lub przekwalifikowanie zawodowe; 5) ograniczenia występujące w samodzielnej egzystencji i uczestnictwie w życiu społecznym; 6) możliwość poprawy funkcjonowania osoby zainteresowanej w samodzielnej egzystencji oraz w pełnieniu ról społecznych - poprzez leczenie, rehabilitację, zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, środki techniczne, usługi opiekuńcze lub inne działania. Naruszenie sprawności organizmu uważa się za: 1) trwałe (stałe) - jeżeli według wiedzy medycznej stan zdrowia nie rokuje poprawy; 2) okresowe - jeżeli według wiedzy medycznej może nastąpić poprawa stanu zdrowia (ust. 4). Stopień niepełnosprawności osoby zainteresowanej orzeka się na czas określony lub na stałe (ust. 5).

W postępowaniu zainicjowanym wniesienie odwołania od orzeczenia wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności sąd rozstrzyga o prawidłowości zaskarżonego orzeczenia w granicach jego treści i przedmiotu. Sąd uwzględnia przy tym stan faktyczny i prawny istniejący w chwili wydania zaskarżonego orzeczenia. Zdaniem Sądu orzeczenie z dnia 27 czerwca 2022 r. znak ON. (...)1. (...)2022 należało zmienić, co zostanie wyjaśnione poniżej.

Jak już zostało zaznaczone do toczących się przed miejskimi i wojewódzkimi zespołami postępowań do spraw orzekania o niepełnosprawności zastosowanie mają m. in. przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego. Zgodnie z art. 139 teże ustawy organ odwoławczy nie może wydać decyzji na niekorzyść strony odwołującej się, chyba że zaskarżona decyzja rażąco narusza prawo lub rażąco narusza interes społeczny. Przez "niekorzyść" w rozumieniu art. 139 k.p.a. należy rozumieć niekorzyść lub uszczerbek w materialnoprawnej sytuacji odwołującej się strony. Dla oceny, czy doszło do naruszenia tak określonego zakazu reformationis in peius niezbędne jest porównanie osnowy decyzji organu I instancji oraz decyzji organu odwoławczego (por. wyrok NSA z 14.02.2023 r. sygn. I OSK 384/20). Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w K. uznał, że B. U. jest osobą niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym. Rozpoznając odwołanie od w/w orzeczenia Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) w K. nie zaliczył B. U. do stopnia niepełnosprawności.

Zestawienie osnowy orzeczenia z dnia 1 kwietnia 2022 r. i orzeczenia z dnia 27 czerwca 2022 r. w sposób jednoznaczny pozwala stwierdzić, że na skutek orzeczenia wydanego przez organ drugiej instancji doszło do pogorszenia sytuacji strony odwołującej. Nie można przy tym tracić z pola widzenia, że art. 139 k.p.a. stanowi odstępstwo od zasady nieorzekania na niekorzyść strony odwołując, tym samym przełamując wskazaną zasadę organ powinien w sposób należyty uzasadnić swoje stanowisko, czego jednak w niniejszej sprawie nie uczynił. Materiał dowodowy stanowiący podstawę wydania obydwu orzeczeń o niepełnosprawności był tożsamy, organ odwoławczy nie uzupełniał dowodów i materiałów, a jedynie na ich podstawie odmiennie ocenił, czy w przypadku odwołującej istnieją podstawy zaliczenia do stopnia niepełnosprawności. W uzasadnieniu swojego orzeczenia przede wszystkim ograniczył się do stwierdzenia, że stan zdrowia odwołującej nie narusza sprawności jej organizmu w sposób kwalifikujący ją do jakiegokolwiek stopnia niepełnosprawności, a nadto odwołująca jest osobą całkowicie sprawną i samodzielną, nie wymagającą pomocy innych osób w pełnieniu ról społecznych. Jednocześnie nie wyjaśnił, z czego taka ocena wynika i dlaczego odmiennie niż miejski zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności ocenił dowody i materiały znajdujące się w aktach sprawy. W uzasadnieniu organu brak odniesienia się do tego, dlaczego jego zdaniem orzeczenie z dnia 1 kwietnia 2022 r. rażąco narusza prawo lub rażąco narusza interes społeczny. W ocenie Sądu w takim stanie rzeczy brak było podstaw do tego, żeby orzekając na niekorzyść strony nie zaliczyć odwołującej do stopnia niepełnosprawności. Tym bardziej, że jak wynika z materiału dowodowego, którym dysponował organ odwoławczy, u B. U. rozpoznano m. in. ślepotę jednego oka i upośledzenie widzenia drugiego oka. Powyższe powoduje, że jest ona zdolna do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej, wymaga konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby oraz korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji. Nadto jak wynika m. in. z orzeczenia lekarskiego orzecznika ZUS na skutek wystąpienia w/w naruszenia sprawności organizmu niezdolność do pracy istniała w już w styczniu 2022 r. i istniała na dzień 1 czerwca 2022 r.

Należy ponieść, że B. U. składając odwołanie od orzeczenia Miejskiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w K. kwestionowała decyzję w zakresie tego, że niepełnosprawność istnieje od 51 roku życia oraz że nie spełnia ona przesłanek z art. 8 ust. 3a pkt 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym. Zatem nie kwestionowała całości orzeczenia, w tym podstawowego rozstrzygnięcia w przedmiocie ustalenia umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, ale jedynie jego rozstrzygnięcia częściowe, które mają charakter wtórny względem orzeczenia o zaliczeniu do stopnia niepełnosprawności. Wprawdzie przepisy kodeksu postępowania administracyjnego nie określają wprost, czy jest możliwe wniesienie odwołania jedynie od części decyzji, ale dopuszczalność częściowego odwołania wynika pośrednio z tego, że organ odwoławczy może rozstrzygać w przedmiocie części decyzji administracyjnej. Dodatkowo w orzecznictwie wskazuje się, że jeżeli decyzja zawiera wyodrębnione, samodzielne rozstrzygnięcia, strona ma prawo odwołać się zarówno od całej decyzji, jak też ograniczyć ten środek zaskarżenia do jej części, jeżeli ta część nie wpływa na treść pozostałych rozstrzygnięć nią objętych (por. wyrok NSA z 16.12.2014 r. sygn. I OSK 872/13). Zdaniem Sądu po stronie odwołującej istniała możliwość zaskarżenia orzeczenia jedynie we wskazanej części, albowiem te dwa rozstrzygnięcia nie wpływają na treść innych rozstrzygnięć, w tym podstawowego o zaliczeniu do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. W związku z tym należy poddać w wątpliwość zasadność orzekania przez Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) co do wszystkich rozstrzygnięć zawartych w orzeczeniu z dnia 1 kwietnia 2022 r., a nie wyłącznie w

zakresie rozstrzygnięć stanowiących przedmiot odwołania, tym bardziej że nie zachodziła sytuacja, w której orzeczenie rażąco narusza prawo lub rażąco narusza interes społeczny w rozumieniu art. 139 k.p.a.

Zgodnie z art. 232 kodeksu postępowania cywilnego strony są obowiązane wskazać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) w K. nie znajduje się w uprzywilejowanej sytuacji w postępowaniu przed Sądem, a zatem swoje twierdzenia powinien udowodnić. Tymczasem (...) nie przedstawił żadnych dowodów na potwierdzenie swoich twierdzeń, że odwołująca nie jest osobą niepełnosprawną. Nie złożono żadnych wniosków dowodowych. W ocenie Sądu uchylając w sposób niezgodny z prawem korzystną dla odwołującej decyzję administracyjną (...), (...) nie może oczekiwać, że sąd dopuści dowody z urzędu.

W art. 8 kodeksu postępowania administracyjnego (dalej k.p.a.), które to przepisy powinien stosować zarówno (...) jak i (...) wprowadzono zasadę prowadzenia postępowania w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej. Zasada ta od dawna była traktowana jako oczywista cecha demokratycznego państwa prawnego wywodzonego z art. 2 Konstytucji RP (por. np. orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 listopada 1988 K 1/88). Przepis ten od 1 czerwca 2017 roku został w istotny sposób zmodyfikowany poprzez wprowadzenie w ust 1 nakazu dla organów administracji publicznej prowadzenia postępowania z uwzględnieniem zasad proporcjonalności, bezstronności i równego traktowania. Ponadto z art. 7 k.p.a. od 2011 roku wynikało wprost, że organy administracji publicznej stoją na straży praworządności, z urzędu lub na wniosek stron podejmują wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli. Już od 1999 roku organy administracji publicznej na podstawie art. 9 k.p.a. są obowiązane do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego. Organy czuwają nad tym, aby strony i inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie doznały szkody z powodu niezajomości prawa i w tym celu udzielają im niezbędnych wyjaśnień i wskazówek. W niniejszym postępowaniu (...) z całą pewnością złamał zasadę prowadzenia postępowania w sposób budzący zaufanie uczestnika postępowania do organu władzy publicznej. Odwołująca nie mogła spodziewać się, że uzyskując korzystne co do zasady dla siebie rozstrzygnięcie poprzez złożenie odwołania doprowadzi do pogorszenia swojej sytuacji. Gdyby B. U. nie złożyła odwołania decyzja (...) w zakresie zaliczenia jej do osób niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym uprawomocniłaby się. W uzasadnieniu orzeczenia (...) nie ma żadnej wzmianki na czym miałyby polegać niezgodność z prawem działania (...), który zaliczył odwołującą do osób niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym. Sąd nie ma wątpliwości, że (...) inaczej ocenił materiał dowodowy zgromadzony w sprawie, co dotyczy oceny stanu faktycznego, a nie prawa. Zgodnie z art. 107 § 1 pkt 6 k.p.a. decyzja administracyjna powinna zawierać uzasadnienie faktyczne i prawne. Po myśli art. 107 § 3 k.p.a. uzasadnienie faktyczne decyzji powinno w szczególności zawierać wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, zaś uzasadnienie prawne - wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa. Uzasadnienie decyzji administracyjnej (...) jest bardzo lakoniczne. Nie znajdują się w nim żadne konkretne argumenty, które pozwoliłyby odwołującej oraz Sądowi na ustalenie na jakich dokumentach medycznych opierał się (...), które doprowadziły do dokonania odmiennych ustaleń faktycznych niż uczynił to (...). Arbitralna zmiana decyzji przez (...) stanowi działanie bezprawne i nie ma żadnych podstaw by Sąd takie działania akceptował i sankcjonował.

Mając na uwadze powyższe Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. oraz przywołanych przepisów, uwzględnił w całości odwołanie i zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że zaliczył odwołującą B. U. do osób niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym na okres do 31 marca 2025 r. (symbol przyczyny niepełnosprawności 04-O), przy czym przyjęto, że niepełnosprawność istnieje od 51 roku życia, a ustalony stopień niepełnosprawności datuje się od 27 stycznia 2022 roku, przy uwzględnieniu następujących wskazań:

- 1) odpowiedniego zatrudnienia - zdolna do pracy w warunkach pracy chronionej;
- 2) szkolenia, w tym specjalistycznego - nie wymaga;

- 3) zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej - nie wymaga;
- 4) uczestnictwa w terapii zajęciowej - nie wymaga;
- 5) konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby - wymaga;
- 6) korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki - wymaga;
- 7) konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji - nie wymaga;
- 8) konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji - nie dotyczy;
- 9) spełniania przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w art. 8 ust. 3a pkt 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym - nie dotyczy;
- 10) prawa do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju - nie wymaga.

Rozstrzygnięcie Sądu jest identyczne jak decyzja (...).

Na posiedzeniu przygotowawczym w dniu 13 lutego 2023 roku pełnomocnik odwołującej oświadczył, że cofa żądanie w zakresie ustalenia daty niepełnosprawności oraz ustalenia, czy odwołująca jako niepełnosprawna spełnia przesłanki określone w art. 8 ust. 3a pkt 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym. W konsekwencji postępowanie w tym zakresie na podstawie art. 355 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. należało umorzyć, o czym Sąd orzekł w punkcie drugim wyroku.

Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) w K. przegrał proces w całości i tym samym jest zobowiązany zwrócić odwołującej poniesione koszty procesu, tj. koszty zastępstwa procesowego (art. 98 § 1 i § 1¹ k.p.c.). Wysokość stawek minimalnych za prowadzenie sprawy z odwołania od orzeczenia (...) nie została wprost określona w przepisach rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Zgodnie z § 20 tego rozporządzenia wysokość stawek minimalnych w sprawach nieokreślonych w rozporządzeniu ustala się przyjmując za podstawę stawkę w sprawach o najbardziej zbliżonym rodzaju. W niniejszej sprawie przyjęto jako stawkę minimalną opłatę wskazaną w § 9 ust 2 rozporządzenia, tj. jak w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego prowadzone przeciwko organom rentowym. Wysokość tej stawki to 180 zł i taką właśnie kwotę wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego Sąd zasądził na rzecz odwołującej w punkcie 3 wyroku.

Sędzia Magdalena Niemiec